

Bc. Eliška Baklová, *Asanace Žižkova na přelomu 70. a 80. let 20. století*, diplomová práce, FHS UK, Praha 2024.

## POSUDEK OPONENTA

PhDr. et Mgr. Petr Wohlmuth, Ph.D.

Eliška Baklová se ve své diplomové práci zabývá aktérskou reflexí částečně asanace pražského Žižkova z přelomu 70. a 80. let minulého století.

Výklad teoretického ukotvení práce pokládám za poněkud rozpačitý. Orální historie je charakterizována pouze povšečně, a to jen v jedné své teoretické modulaci, jakoby jiné ani neexistovaly. Několikeré paradigmatické transformace v rámci disciplíny orální historie (viz velmi známý úvodní Thomsonův text) nejsou ani stručně zmíněny: například post-positivistické paradigma, vycházející z ginzburgovského konceptu stop a náznaků, zkoumající primárně nikoli jen paměť, z jejichž specifických vlastností a primárně protikladů a mezer vychází, ale aktérskou historickou subjektivitou, chápanou jako sediment kulturních obsahů, forem a procesů, které narátoři používají pro smysluplnou naraci své pozice vůči dějinám – a dále vztahovanou k širším kulturním kategoriím. Pro toto paradigma orální historie není hlavní kategorií paměť, jak pro orální historii obecně postuluje autorka, ale sémioticky uchopená kultura. Některé z textů, používaných pro výklad autorčiny teoretické pozice jsou antikvární a vývojem disciplíny překonané, například studie Hoffmann z roku 1974. Některé odkazy a citace jsou zavádějící, například prosté postulování údajné „tenké hranice“ mezi analýzou a interpretací orálně-historických pramenů, přebrané ze sekundární literatury.

Oproti tomu je velmi vhodně zvolená hlavní analytická kategorie nostalgie. Bylo by možná ještě vhodnější posunout se k dnes často používanému zastřešujícímu „emocionologickému“ přístupu v podobě konceptu afektivních dějin (Vanessa Agnew ad.), avšak kladně hodnotím autorkou použitý přístup a související práci s náročnou odbornou literaturou.

Autorka prokazuje také dobrou znalost kulturně-historického kontextu zkoumaného problému, a to včetně expertních debat, týkajících se plánované asanace a kritických postojů, upozorňujících na její necitlivost i ekonomickou nepromyšlenost. Část práce, která se zabývá pořízenými orálně-historickými narativy se z hlediska jejich analýzy a interpretace rozvíjí pomaleji a zejména na začátku je patrný nepřilíš vhodný způsob vedení výkladu jako souslednosti popisných kontextuálních pasáží a „podpurných“ citací z narativů, vedle nichž jsou ve stejném smyslu kladeny citace ze zcela jiných interview, obsažených v sekundární literatuře.

Postupně se však objevují promyšlené interpretace, například co se týče aktérského popírání normalizace jako vyznačující se přijatelnou ekonomickou situací a dobrým sociálním zabezpečením a souvisejících reprezentací afektů

permanentní nejistoty, bezvýchodnosti a zoufalství, vycházející nejen ze špatné materiální situace. Zde mohou „dějiny zdola“, postavené na orálně-historických naratívech, skutečně prokázat svoji relevanci a zde se také projevuje, že se autorce podařilo dosáhnout během rozhovorů velmi dobré intersubjektivnosti, protože narátorky ji svěřily rozsáhlé narativy, často hraničící s narativem zjevně traumatickým.

Čtvrtá kapitola, nazvaná pro mě poněkud nesrozumitelně *Syntéza*, přináší shrnující obsahovou analýzu pořizovaných orálně-historických rozhovorů, která většinou opakuje již řečené. Výjimkou jsou oddíly, věnované genderovanosti orálně-historických vyprávění a také následně interpretace reprezentací nostalgické, včetně jejich protikladů – například dualitě domovního důvěrníka jako užitečného pomocníka, ale zároveň také potenciálního „špicla“. Zde je dobře patrné, jak autorka vhodně používala rámce paměti během rozhovorů s narátorkami, např. v podobě souborů fotografií starého Žižkova, které aktivizovaly proces vzpomínání.

Text navzdory některým nedostatkům splňuje nároky, kladené na diplomovou práci na studijním programu Orální historie – soudobé dějiny a představuje relevantní ponor do aktérské subjektivnosti. V rámci diskuse během obhajoby by mě zajímalo, zdali autorka spatřuje další možné způsoby, jejichž pomocí by ještě bylo možné provádět zkoumání reprezentací historických afektů (emocí) v pořizovaných orálně-historických naratívech?

Na základě výše uvedeného **doporučuji tuto diplomovou práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm velmi dobře (2).**

V Praze, 25. ledna 2024.

PhDr. et Mgr. Petr Wohlmuth, Ph.D.